

ERHVERVSJURA

Dommerens hammer rammer erhvervsfolk mindre hårdt

STRAF: Det lader til, at domstolene i løbet af det seneste år er begyndt at fare med lempe mod personer med bestyrelses-, advokat- og revisoransvar.



LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Når der skal sælges forsikringer, når advokater skal vise deres uundværlighed, og når *corporate governance*-folk skal sælge deres budskab, hedder det sig, at bestyrelsesansvaret i dag er strengt.

Det er faktisk ikke bare strengt, det er meget strengt.

Faktisk gælder det ikke bare bestyrelsesansvaret, det gælder også advokat- og revisoransvaret. Siges det.

Ser man imidlertid på domstolens linje igennem det seneste års tid, er der intet, der tyder på, at erstatningsansvaret for disse grupper er blevet skærpet. Tværtimod kan man måske ane en ny forsigtighed hos bl.a. Højesterets dommere.

Det er vel endnu for tidligt at sige, at der generelt er tale om en lempelse af ansvaret, men det siges jo, at én gang er ingen gang, og to gange er en dårlig vane. I dette tilfælde er der endda tale om tre afgørelser – to fra Højesteret og én fra Østre Landsret.

I marts sidste år frifandt Højesteret således bestyrelsesformanden og revisorerne i den erstatningsretlige udløber af sagen om Memory Card Technology. Det var den, hvor den administrerende direktør John Trolle blev idømt seks års fængsel for bl.a. groft bedrageri ved at have anvendt urigtige og vildledende regnskaber til at opnå lån og kreditter.

Bestyrelsesformandens fejl bestod i, at han efter at have modtaget en skriftlig underretning fra selskabets økonomidirektør om store problemer ved bl.a. varelageropgørelsen havde nøjedes med at spørge John Trolle om, hvad der var op og ned i dette spørgsmål. Han burde i det mindste have videregivet informationerne i brevet til de øvrige bestyrelsesmedlemmer og til revisionen. Højesteret fandt imidlertid, at »der ikke på grund af en enkeltstående fejl af denne karakter« var grundlag for at pålægge formanden erstatningsansvar.

Også revisorerne blev frifundet. De var ellers blevet idømt meget store bøder ved Revisornævnet for deres mangelfulde revision, men Højesteret fandt, at hvis

revisorerne havde udført revisionen, som de burde have gjort, skulle de have taget forbehold i regnskabet samt eventuelt foranlediget nedskrivning af værdierne i selskabet for omkring 30 mio. kr.

Efter denne konstatering mente Højesteret ikke, at det ville have haft betydning for bankernes villighed til fortsat at finansiere driften af selskabet, hvorfor der ikke var den fornødne årsagsforbindelse mellem revisorerens fejl og det tab, kreditorerne i selskabet havde lidt. Højesteret har ellers tidligere fastslået, at man ved meget grove fejl kan lempe kravene til beviset for bl.a. årsagssammenhæng – eller sagt på en anden måde: begår man en tilstrækkeligt stor bommert, må man indstille sig på, at man også skal betale for ethvert tab, der bare muligvis skyldes bommerten.

I oktober sidste år frifandt Østre Landsret ledelsesmedlemmerne i Capinordic for at have drevet banken så uforsvarligt, at det gav grundlag for erstatningsansvar og "nøjedes med" at dømme i ni af 50 enkelttilfælde af uforsvarlig långivning m.v.

Østre Landsret henviste ved frifindelsen i en række af forholdene bl.a. til den

såkaldte "*business judgment rule*", hvorefter der skal være tale om meget alvorlige fejlskøn, før retten vil gå ind og underkende forretningsmæssige dispositioner, som ledelsen har foretaget, især hvis der ikke er omstændigheder, der giver grund til at tro, at der har været handlet illoyalt over for selskabet.

Endelig har Højesteret i februar i år frifundet en direktør i et selskab, der var en del af en større momskarusel, og hvis daglige leder og internationale *broker* var blevet idømt fem års fængsel for sin andel af momskarusellen.

Skat havde anlagt erstatningsag mod direktøren, der utvivlsomt ikke selv kendte til momsvindelen, men som efter Skats opfattelse burde have indset, hvad der foregik.

Af afgørelsen fremgår, at direktøren havde kontor ved siden af den daglige leder, at de gik ind og ud hos hinanden, og at direktøren fulgte løbende med i selskabets økonomi, men ikke selv havde egentligt teknisk detailkendskab til de elektronikprodukter, som selskabet handlede med.

Det var den daglige leder, og altså senere dømte, der var den fagprofessionelle, og som havde kunde- og leverandørkontakterne med

videre. Herudover sendte direktøren månedligt opgørelse over kunder og leverandører til Skat. Højesteret fastslog bl.a.:

»Bevisførelsen giver ikke grundlag for at fastslå, at direktøren gennem sin kontakt med den daglige leder og de øvrige brokere eller gennem sin kontrol af selskabets økonomi m.v. burde have fået mistanke om, at tidligere handelsled var involveret i momskarusel-svig.«

Det nævnes også, at direktøren havde advaret de øvrige medarbejdere, herunder den daglige leder, mod risikoen for at blive involveret i momsvindel, og samlet fandt Højesteret: »... det ikke godtgjort, at direktøren ved den opgavefordeling, der blev gennemført mellem ham og den daglige leder, eller som følge af manglende tilsyn eller kontrol med brokervirksomheden, har udvist uforsvarlig adfærd,« hvorfor direktøren som nævnt blev frifundet for Skats erstatningskrav.

Hver for sig er disse sager naturligvis resultatet af en helt konkret vurdering på baggrund af et meget specifikt hændelsesforløb. Der er således i alle sagerne selv sagt gode grunde til, at resultatet er blevet, som det er. Der er heller ingen af

Det "nye" er imidlertid, at den konkrete vurdering i alle tre sager falder ud til fordel for den sagsøgte.

afgørelserne, der betræder egentlig ny juridisk jord: Vi vidste godt, at en enkeltstående fejl ikke nødvendigvis medfører et erstatningsansvar, vi vidste også godt, at der gælder en *business judgment rule*, og at der skal være årsagssammenhæng mellem den begåede fejl og tabet. Det er der for så vidt intet nyt i.

Det "nye" er imidlertid, at den konkrete vurdering i alle tre sager falder ud til fordel for den sagsøgte, og at det kunne se ud, som om det beror på en mere lempe- lig konkret afvejning, end man i hvert fald i nogle tilfælde tidligere har set.

Der må således siges at være milevid afstand mellem domstolens "automatiske" domfældelser i sagerne om selskabstømning i 90'erne, hvor domstolene, anført af Højesteret, fastslog, at enhver, der nærmest bare var gået forbi en selskabstømmer, burde have indset, hvad han var ude på – og til det seneste års meget mere realistiske, konkrete og nøjterne ansvarsbedømmelse. En bedømmelse, der også umiddelbart synes at være i god overensstemmelse med teoriens beskrivelse af ansvarsgrundlag m.v.

En beskrivelse, der bl.a. er baseret på mange årtiers domspraksis.



Ser man på domstolens linje igennem det seneste års tid, er der intet, der tyder på, at erstatningsansvaret for bestyrelsesmedlemmer, advokater og revisorer er blevet skærpet. Tværtimod kan man måske ane en ny forsigtighed hos blandt andre Højesterets dommere. Foto: Peter Overgaard Sørensen